

DÜNYA İSLAM FORUMU

Stratejik İletişim:
Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler

STRATEJİK VİZYON BELGESİ

7. DÜNYA İSLAM FORUMU

“Stratejik İletişim: Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler”

(24 - 25 Mayıs 2016, Yazd - İRAN)

Stratejik İletişim

Enformasyon teknolojilerinde geline son nokta, savaşın doğasını değiştirmiştir. Bir çatışmanın hiç silaha başvurmaksızın kazanılabileceği ve mücadelenin deniz, hava ya da kara savaşları yerine siber alanlarda ve iletişim çabaları ile yürütülebileceği ortaya çıkmıştır. İnternet, siber saha ve sosyal medya; istihbarat toplama, hatta insanları ve organizasyonları hedef alma amacıyla kullanılabilir. Bu tür taktikler tek başına kullanılabilir gibi genel stratejinin bir parçası olarak da kullanılabilir. “Stratejik İletişim” muhatap kitlenin zihinini ve gönlünü etkileyerek önemli stratejik hedefleri gerçekleştirmek, destekçileri harekete geçirmek ve düşmanları kötü göstermek, düşman hükümetleri ve silahlı kuvvetlerini yıldırmak, bir ülkenin faaliyetlerini meşrulaştırmak amacıyla kullanılabilir. Medeniyetin temel unsurları olan ahlaki değerler ve kültürel duyarlılıklar kullanılarak kitleler yönlendirilebilmekte ve kamuoyu oluşturulabilmektedir. Başarılı bir stratejik iletişim faaliyeti, düşmana boyun eğdirmek için konvansiyonel savaş gereksiz hâle getirmektedir.

Siber saldırı günlük hayatta bilgisayar üzerinden gerçekleştirilen faaliyetlerin kesintiye uğraması ya da durdurulması olarak anlaşılmaktadır. Hayati bilgisayar sistemlerinin haklanmasının yol açabileceği trenlerin raydan çıkarılması, uyduların işlevsiz hâle getirilmesi, gıda tedarikinin kesilmesi gibi sonuçlar önemlidir ama asıl önemli olan ülkelerin yanıltıcı istihbarat ile algı yönetimine girişmeleri, düşman ya da rakip ülkelerin karar alma mekanizmalarını etki altına almaları ve sonuç belirleyici girişimlerde bulunmalarıdır. Sosyal medya ve internet yoluyla manipülatif sinyaller göndermek ya da gönderilen sinyalleri manipüle etmek mümkündür. Bu tür siber saldırıların sonuçları gerçek silahlı saldırılar kadar, hatta daha fazla etkili olabilmektedir.

“Stratejik İletişim”, iletişimi stratejinin merkezine yerleştiren bir yaklaşımdır. “Stratejik İletişim” bir çatışma durumuna dair hangi ülkenin hikâyesinin “haklı” olduğu ile ilgilidir; eşgüdümlü sözcükler, imajlar ve eylemler aracılığı ile iletişim kurmanın adıdır. Modern teknolojilere, bilgisayar ağlarına ve internete olan bağımlılık arttıkça siber alan daha önemli hâle gelmektedir. Son derece dinamik ve değişken bir ortamda bulunan internet ve sosyal medya; propaganda ve istihbarat savaşı gibi amaçlarla her geçen gün daha fazla kullanılmaktadır. Bu ortamda bilginin ilk kaynağına erişmek, doğruluğunu test etmek ve gerçek ile hayal ürünü olanları ayırt etmek son derece güçtür ama bu tür bilgi toplumun algılarını yönlendirme konusunda da bir o kadar etkindir.

Sosyal medya, psikolojik operasyon amacıyla da kullanılmaktadır. Muhatap kitlenin önyargıları ve nefret duyguları, en kötüye inanma eğilimleri ve ümitleri sosyal medya vasıtasıyla kolayca istismar edilebilmektedir. Arkadaşlar, inanç grupları ve ideolojik yakınlığı olan gruplar arasında iletişim sağladığı için bu bilginin inandırıcılığı son derece yüksektir.

“Negatif Stratejik İletişim”; bir toplumun medeniyet değerlerini, duyarlılıklarını ve sembollerini kullanarak işlevsel hâle gelir. Bu, iki yoldan olabilir. Birincisi mevcut medeniyet değerlerinin istismar edilmesidir. İkincisi ise mevcut değerlerin içinin boşaltılması ya da değiştirilmesi yoluyla yeni medeniyet değerlerinin ve sembollerinin oluşturulmasıdır. Siber ve iletişim alanlarında yürütülen stratejik operasyonları engellemenin yolu, değerlerin ve sembollerin rakip ya da düşman aktörlerce istismar edilmesini, yok edilmesini ya da manipüle edilmesini engellemektir. “Medeniyet İhyası” ile ilgili faaliyetler, değerlere dönük stratejik iletişim ve siber alanları göz önünde bulundurmaya zorundadır.

İslam dünyasında en önemli sorunlardan biri düşünce üretiminde yaşanan güçlüklerdir. Bu noktada yaşanan sorunlar İslam’ın temel ilkelerinin günümüz şartlarında nasıl anlaşılacağı ve uygulanacağı konusunda ciddi açmazlar oluşturmaktadır. Düşünce üretimindeki sorunlar, İslam’ın öz değerlerinin günümüz şartlarında dile getirilmesini imkânsız hâle getirmektedir. Kimi zaman aynı görüşü savunan taraflar kavramların içeriğinin farklı anlaşılması ya da aynı olgu için farklı kavramlar kullanılması nedeniyle büyük anlaşmazlıklar yaşayabilmektedirler.

Stratejik İletişim için: Referans Değerler Kurumlar Kişiler

“Medeniyet” kavramı ile “Değer” kavramı arasında doğrudan bir ilişki olduğu düşünülebilir. Çünkü değer, belli bir grup insan için ortak maddi ve manevi menfaatlara işaret eder. İslam’ın getirdiği temel değerler ile ilkeler kısa süre içerisinde özgün kurumların oluşmasına ve önemli şahsiyetlerin yetişmesine zemin hazırlamıştır. Bu çerçevede İslam, doğum yeri olan Arabistan topraklarından çevreye doğru hızla yayılmış, sürekli ve kalıcı medeniyet havzaları oluşturmuştur.

İslam medeniyet havzası sahip olduğu merkezî konum sayesinde komşu medeniyet havzaları ile kesintisiz bir etkileşim içerisinde bulunmuştur. Modern dönemlerle birlikte, ama özellikle küreselleşmenin yoğunlaştığı günümüzde bu etkileşim İslam medeniyetinin daha ziyade edilgen kaldığı bir atmosfere dönüşmüştür. Bu edilgenlik sadece İslam medeniyeti açısından değil, tüm insanlık açısından ciddi meselelerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu nedenle İslam medeniyeti kendi özgün değerlerini ve kurumlarını çağın getirdiği şartlara hitap edecek şekilde ihya etmek ve İslam tarih ve medeniyetinde iz bırakan şahsiyetleri hatırlayarak günümüz insanlığı ve gelecek nesiller için dayanak noktası oluşturmak zorundadır.

İnsanlık tarihi, aynı zamanda medeniyetlerin de tarihidir. Tarih boyunca insan ve insanlık, hayatiyetini ve mevcudiyetini sürdürmek için büyük çaba ve mücadelelerin içinde olmuştur. Her medeniyet, insan doğasının karmaşık yapısından sosyal düzene geçiş arayışının sonucu ve tezahürüdür.

Medeniyete giden yolda ilk oluşturulan sosyal yapı şehirdir. Zaten Batı dillerindeki “civilization” sözcüğü ile “city” sözcüğü arasındaki ilişkide olduğu gibi, Türkçedeki “medeniyet” kavramının “şehir” anlamına gelen “medine” sözcüğünden türemiş olması da bu gerçeğe işaret eder. Medeniyet; şehirden devlete, devletten dünya düzenine yönelen arayışın sonucu olarak ortaya çıkar. İnsanlığın öteden beri karşılamaya çalıştığı “özgürlük” ve “güvenlik” ihtiyacı bu süreçler içinde yeni nitelikler kazandıkça farklı medeniyetlerin oluşumunun da önü açılmıştır.

Medeniyetlerin tarih sahnesine çıkması için; varoluş algısının tanımlanması, bilgi birikiminin sistemleştirilerek yazıya dökülmesi, ahlaki ve hukuki normların belirlenmesi, yeni nesillere tarih bilincinin aktarılması, şehirlerin ve mekânların bu bilinç ve normlar çerçevesinde yeniden düzenlenmesi ile birlikte siyasi ve ekonomik alanları da kuşatan bir anlayışın ortaya çıkması gerekir. Bir medeniyetin varoluş ve beka unsurları belirlenebilirse o medeniyetin şu an ve gelecekte insanlığın refah ve mutluluğu için yapabileceği katkıların tanımlanması da mümkün olur.

Son birkaç asırlık süre içerisinde Batı’da başlayan modernleşme faaliyetleri sonucunda Batı medeniyeti en ileri medeniyet olma sıvıyla tüm diğer medeniyetlere meydan okumuşsa da, diğer medeniyetler varlıklarını korumuşlar, hatta küreselleşmenin etkisini artırması ile birlikte varlıklarını daha fazla hissettirmeye başlamışlardır. Varoluş algısı bakımından Batı medeniyetinin temel özelliği; doğa ve insanı, varlığın iki ayrı kutbu olarak görüp, sonuçta insan - doğa ilişkisini bir egemenlik ilişkisi hâline getirmesidir. Bu nedenle özne ile nesne arasında tam bir farklılaşma ve dolayısıyla mücadele anlayışı yaygınlaşmıştır. Son tahlilde “medeni” insan, bütün üretim ve tüketim kalıplarında ve toplumsal oluşumlarda çılgınlık derecesine varan bir mücadelenin içine savrulmuştur.

Kâinata Yaradan’ın sanat eseri olarak bakan İslam medeniyeti ise yaratılana hoş bakmayı öğütlemiş ve devletin yaşaması için insanın yaşatılmasını ve ona değer verilmesini ön koşul olarak belirlemiştir. Bu bakış açısına dayalı bir medeniyet algısı; günümüz dünyasında insanlığa karşı işlenen suçlardan çevresel bozulmaya varıncaya dek baş edilmesi gereken pek çok sorunun çözümüne hareket noktası oluşturma potansiyeline sahiptir.

Devlet ile toplum arasındaki ilişkilerin ekonomik çıkar anlayışına göre değerlendirildiği, etik ve ahlaki değerlerin önemini kaybettiği günümüzde; İslami medeniyet tasavvurundaki “varlık, insan ve adalet” algısının yeniden canlandırılmasına duyulan ihtiyaç her geçen gün daha da derinden hissedilmektedir. Böylece “öteki” ile bir arada yaşamının sırrı bir kez daha anlaşılacak, tüm toplumsal kesimlerin birlikte özgür, güvenli, huzur ve refah içerisinde olmasının önündeki engeller kaldırılmış olacaktır.

Küreselleşme ve medeniyetler arası etkileşim süreçleri açısından bakıldığında İslam ülkelerinin üzerinde bulunduğu coğrafya kendine özgü ve son derece önemli bir konuma sahiptir. Afrika, Asya ve Avrupa kıtalarını birleştiren bu coğrafya, kadim insanlık birikiminin en renkli ve en kalıcı şekilde somutlaştığı ve iz bıraktığı bir medeniyetler arası etkileşim havzasını teşkil etmektedir.

Bu havza “Doğu - Batı”, “gelenek - modernite”, küresel siyasi iktisat anlamında da “Kuzey - Güney” gerilimlerini doğrudan yansıtan ve en kapsamlı şekilde yaşayan ülkelerden oluşmaktadır. Kültürel anlamda Doğu’nun kadim hikmeti ile Batı’nın rasyonel düşünce geleneğini, Kuzey’in ekonomik üretkenliği ile Güney’in küresel adalet arayışını telif ve ihya etme kabiliyetine sahip nadir ülkeler bu coğrafyada yer almaktadır.

Bu telif ve ihya sürecini doğru anlamak, yorumlamak ve yönlendirebilmek için farklı yöntemler ve stratejiler geliştirilmesi gerekmektedir. Tüm toplumsal unsurlar, özellikle de düşünce kuruluşları mevcut zemin ile gelecek arasında bağlantı kurulması için vizyon geliştirmeli ve uygulamada medeniyet mensuplarının bu sürece uyum sağlamasının düşünsel temelini oluşturmalarıdır. Bunun için atılması gereken ilk adım; kendi medeniyet birikimimizin sağlamlığına ve zenginliğine olan güvenin tazelenmesi, kimliğe dair kuşku ortadan kaldırılması, toplum ile devlet arasında medeniyet anlayışı noktasındaki bağların güçlendirilmesi, sonuçta tüm insanlığın yararına düşünce üretilmesi ve bu yöndeki toplumsal vizyonun geliştirilmesidir.

Bu amaçla İslam dünyasının kurucu değerlerinin, öncülerinin ve eserlerinin daha iyi tanınmasına, yeniden kurumsal yorumlanmasına dönük faaliyetler yoğunlaştırılmalıdır. 21. yüzyılın düşünce ve bilim önderlerinin yetişmesine, özgün ve verimli katkı sağlamanın tek yolu budur. İnsanların tarihten koptuğu ve gelecek kaygılarından uzaklaştığı, diğer bir ifade ile zaman ve mekân ilişkilerinin sorunlu hâle geldiği günümüz tüketim çağında kaynaklar hızla tükenmektedir.

Tüketim çılgınlığına bir son verilmemesi durumunda, doğal yollardan milyonlarca, belki de milyarlarca yılda sentezlenmiş ve depolanmış olan fosil yakıtların sadece birkaç on yıl içerisinde tükeneceği yönündeki öngörüler bunun en bariz delilini teşkil etmektedir. Modernite ile birlikte çevre krizleri yaşanırken, "insan doğaya egemendir" önermesi de özgürlüğe ulaşma adına varoluşsal güvenliği yok eden bir çelişkiye dönüşmüştür. Modern olmanın temel kriterlerinden biri gibi sunulan bu yaklaşım, doğayı sömürülecek ve sorumsuzca egemen olunacak tükenmez bir kaynak gibi görerek evrensel varoluşu tehdit eden çevre felaketlerinin önünü açmıştır.

İnsanlar arası ilişkilerdeki rekabetin parametreleri ise temelde kimin hangi doğa unsurları üzerinde egemen olacağı ile ilgilidir. Aynı şekilde genetik bilimindeki gelişmelerin ve klonlama faaliyetlerinin arttığı, kimyevi ve radyoaktif maddelerin kullanımının yaygınlaştığı, çevre sorunlarının gittikçe içinden çıkılmaz bir hâl almaya başladığı günümüzde “İnsan” tanımı, varoluşsal güvenlik ve özgürlük açısından yeni boyutlar kazanmıştır.

Öte yandan, modern teknolojinin kontrolsüz kullanımı, telafisi imkansız birçok çevre sorununu da beraberinde getirmektedir. Tüketim kalıplarında ciddi sağlıklı değişim gerçekleştirilemediği takdirde gelecek nesillere pek de yaşanabilir bir dünya bırakamayacağımız anlaşılmaktadır.

Mevcut tüketim kalıpları sosyal statülerin tüketim gücü üzerinden belirlenmesine, bireyciliğin egoizme dönüşmesine neden olmakta ve bu da temel medeniyet değerlerinin anlamsızlaşmasına ve toplumsal çözülmeye neden olmaktadır. Bu tür sorunların çözümü sadece yeterince derin ve nitelikli bir medeniyet anlayışının yeni nesillere kazandırılması ile mümkün olabilecektir. Böylesi bir anlayışın nüveleri İslam medeniyetinin birikiminde mevcuttur.

Teknolojik gelişmelerden kaynaklanan sorunlar, sanayileşme ve şehirleşme sorunları; enerji, su ve çevre sorunları, medeni değerlerin korunması ve yaşatılması noktasında ciddiyetle ele alınmalı, yeniden değerlendirilmeli ve bu konuda uygun politikalar geliştirilmelidir. Şehir planlaması, su güvenliği, enerji güvenliği, çevre güvenliği vb. alanlardaki yaklaşımların böyle bir bakış açısı ile yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Burada anlatılmaya çalışılan sorunlar, kapitalist ekonomik büyüme arayışının hem nedeni hem de sonucudur. Yani gerekli önlemler alınmadığı takdirde mevcut sorunlar bir sarmal hâlinde büyüyecek ve kısa zamanda daha da içinden çıkılmaz bir hâl alacaktır. Dengesiz nüfus hareketleri ile sağlık ve iklim sorunları her geçen gün daha da kaygı verici boyutlar kazanmaktadır.

Tüm bu sorunların çözümü ise medeniyet temelli köklü çözüm arayışlarını zorunlu kılmaktadır. Teknolojik gelişmeler ile günümüzün tüketim kültürü arasındaki yoğun etkileşim sonucunda insanların tatminsizlik duyguları daha da derinleşmekte, sınır tanımayan hırsla kapılan bireyler kısa yoldan zengin olma ve daha fazla tüketme hayalleri ile mafya tarzı veya terörist yapılanmalara daha fazla ilgi duymaya başlamaktadırlar.

Siber terör, siber güvenlik gibi kavramların gelişmesi; para, insan, uyuşturucu vb. kaçakçılık bağlamında uluslararası mafya örgütlenmelerinin ve faaliyetlerinin görülmemiş düzeyde artması; aşırı hırslı kişilerin amaçlarına ulaşmak için her yolu mübah görmeye başlamalarının ve bu durumun geniş kitleler nezdinde yaygınlık kazanmasının bir sonucudur. Teknik iç, dış ve uluslararası güvenlik önlemleri ile bu soruna köklü çözüm getirmek imkânsızdır; uzun soluklu medeniyet projelerinin hayata geçirilmesi bu bağlamda kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Günümüzde Çin başta olmak üzere Asya ülkelerinin devlet kapitalizmi ve ucuz iş gücü gibi faktörlere dayalı olarak yükselişe geçmesi Batılı ülkelerin rekabet gücünü sarsmış ve bu ülkelerde sosyal güvenlik politikalarının gözden geçirilmesini zorunlu hâle getirmiştir. İslam dünyası da bu süreçten olumsuz biçimde etkilenecektir. Bu noktada devletin yükünü azaltan sivil sosyal ağların güçlendirilmesi ve vakıflar gibi özgün medeniyet kurumlarının işlevsel hâle getirilmesi gerekmektedir.

Günümüzde ülkeler bir takım meydan okumalarla karşı karşıyadır. Bunların başında mikro-milliyetçilik eğilimleri gelmektedir. Bazı ülkelerde veya bölgelerde etki alanlarını genişletmek isteyen dış güçler buralardaki mikro eğilimleri milliyetçi akımlara dönüştürüp kullanma yoluna gitmektedirler.

Maalesef pek çok devletin kendi halklarına karşı uyguladığı politikalar meşruiyet aşınmasına neden olmakta ve bu da mikro-milliyetçi akımlar üzerinde merkezkaç etkisi meydana getirmektedir. Son dönemde bazı ülkeler bu tür sorunlarla baş etmek için 20. yüzyılda alışlagelmiş liberal/kapitalist ve komünist/sosyalist devlet modelleri arasında “sosyal demokrasi” ya da “liberal ekonomi, komünist yönetim” gibi yeni sentezler geliştirmektedir. Bu da zamanla değişen koşulların medeniyet tasavvuru üzerinde yeniden düşünülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Öte yandan, dünyadaki bu olumsuz manzara karşısında ortaya çıkan rahatsızlıklar bir diğer uçtaki “gayri meşru” oluşumların gelişmesi ve yaygınlık kazanması için zemin hazırlamaktadır. Ulus devletlerin mevcut sorunlar karşısında çaresiz kalmaları ülke içinde ya da uluslararası düzeyde devlet-dışı aktörlerin hızla çoğalmasına neden olmaktadır. El-Kaide ve DAİŞ gibi terör örgütleri yanında Mali ve Somali gibi Afrika ülkelerindeki hareketler bunun en bariz delilidir.

Uluslararası alanda alınan önlemler bu tür sorunların çözümü için yeterli olmamaktadır. Hatta bazen sorunu çözmek isteyen tarafların yönelimleri ve imajları çözümü daha da imkânsız hâle getirebilmektedir. Bu tür sorunların kalıcı biçimde çözümü de tarafların tarih ve medeniyet birikimlerinden azami derecede istifade eden insani yaklaşımlar sayesinde mümkün olabilecektir.

Günümüz şehirlerini sadece modern devletin merkezî ve mekanik politikaları ile biçimlendirme noktasında ısrar etmek, sosyal güvenlik ve genel güvenlik başta olmak üzere ekonomik, sosyal, mimarî vb. pek çok alanda uzun vadede çözümlenmesi imkânsız sorunlara yol açmaktadır. Bu noktada insanî ve etik değerleri ön plana çıkararak şehirleri daha yaşanabilir yerler hâline getirecek yaklaşımlara ihtiyaç bulunmaktadır. Şehirleri yaşanılır ve müreffeh hâle getirilememiş bir medeniyetin evrensel düzeyde hüsnükabul görmesi ve oluşmakta olan dünya düzenine anlamlı bir katkı sunması beklenemez.

Zaman ve mekân faktörleri açısından bakıldığında medeniyetlerin ortaya çıkması, yayılması, biçimlenmesi ve varlığını koruması bağlamında manevî mekânların ve vakıflar gibi sosyal kurumların son derece ehemmiyetli bir yeri vardır. Yine bu bağlamda tarihte iz bırakan önemli şahsiyetlerin ve kanaat önderlerinin de ehemmiyeti pek büyüktür.

Bir medeniyetin varlık anlayışı çerçevesinde ortaya çıkan tevekkül, iyi komşuluk, sabır vb. erdemler zaman içerisinde o medeniyetin koruyucu kaleleri hâline dönüşmekte ve devlet - toplum ilişkilerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, medeniyetleri medeniyet yapan şahsiyetlerin, değerlerin ve mekânların tanıtılması, yaşatılması ve korunması gerekmektedir.

Bu noktada ilk, orta ve yüksek öğrenim kurumlarının misyon, vizyon ve faaliyetlerinin gözden geçirilmesi, tamamlayıcı güç olarak düşünce kuruluşlarının ve STK'ların daha aktif bir biçimde devreye sokulması, devlet imajının sağlamaştırılması, toplum - devlet ilişkilerinin sağlıklı hâle getirilmesi ve devletin toplum nezdinde meşruiyetinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Düzenlenecek olan Forum'un İslam medeniyet birikiminin tarihî temellerini ortaya koyarak İslam ülkelerinin ve dünyanın geleceğine dair yeni bir medeniyet perspektifine stratejik katkı sağlaması öngörülmüştür. Değerler İnşası olmadan gelen refah ve gücün yozlaşma getireceği ön kabulünden hareketle, medeniyet değerlerinin güncel yorumları ve bu yorumları kurumsal temsil yeteneği temel odak noktası olarak kabul edilmektedir.

“**Stratejik İletişim: Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler**” başlığı altında toplanacak **7. Dünya İslam Forumu** bu noktada İslam dünyasında söylem birliği oluşturulmasına, sorunların çözümü için gerekli düşünce üretiminin hızlandırılmasına, İslam ülkelerinin imajının iyileştirilmesine ve İslami birikimin tüm insanlığın hizmetine sunulmasına mütevazı katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Ana Tema

Stratejik İletişim: Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler

Alt Temalar

İslami Düşünce Birikimi ve Stratejik İletişim Perspektifleri

Eleştirel Düşünce Dinamikleri/Kurumları

Referans Değerler (Devlete İtaat, Ekoloji Şuuru, Güçlü Otorite Anlayışı, Şeref [Namus], Güven, Hoşgörü, Cesurluk, At Kültürü, Sadelik, Kadınlara Saygı, Aile Kültürü, Çocuk Terbiyesi, Kolektivizm, Barış, Adalet, Sevgi, Din-Akıl-Can-Mal-Nesil Emniyeti, İnsan-İrade-İfade Hürriyeti, Kardeşlik, Dayanışma, Vefa, Ahlak, Mertlik, Doğruluk, İlim, İrfan, Gönül, Rıza, Kanaat, Sabır, Liyakat, Sadakat, Üstünlük-Takva, Hoşgörü, Dayanışma İçinde Rekabet, Güzellik-Hüsn vb.)

Referans Kurumlar (Askerî Düzen, Kervan, Aksakallar Keneşi, Kurultaylar, Mahalle, Beşik, Ata Sporları, Ozan [Akın], Kudalık [Dünürlük], Aile, Toplum, Eğitim, Beşeri Münasebetler, Piyasa, İktisadi Kurumlar, Hukuk, Cami, Tasavvuf, Loncalar vb.)

Referans Kişiler (Hz. Muhammed [sav], Bahaaedin Nakşibendi, Abdulkadir Geylani, Ahi Evran, Ahmed Yesevi, Akşemseddin, Aiya İzzet Begovic, Farabi, İbni Arabi, İbni Sina, Celaleddin Rumi, Yunus Emre vb.)

Ortak Değerler, Entegrasyon ve Stratejik İletişim

İslam Ekonomik Modeli ve Güvenlik

İslam'da Sosyal Devlet Modeli ve Güvenlik

Medeniyetler Arası Etkileşim

Terörle Mücadelede Ortak Değerler

Güvenlik ve Medeniyet Sembolü Şehirler

Sanat, Estetik, Kültür ve Turizm: Ürünler, Modeller ve Yeni Stratejiler